

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

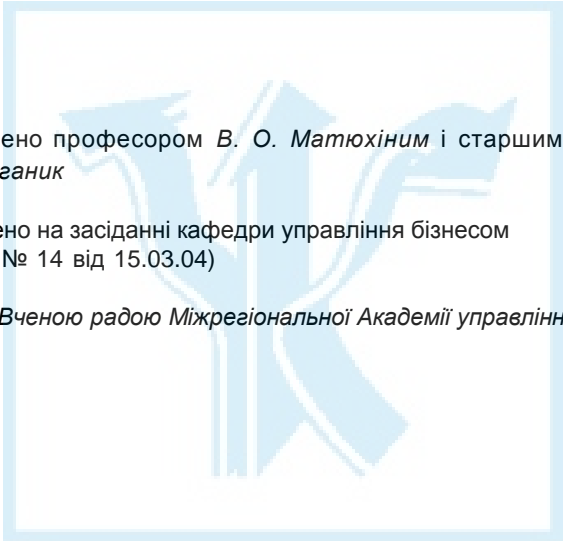
**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**“ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА
У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ”**

(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2004

Підготовлено професором *В. О. Матюхіним* і старшим викладачем *Л. М. Довганик*

Затверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 14 від 15.03.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Матюхін В. О., Довганик Л. М. Навчальна програма дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2004. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Основи підприємництва у сільській місцевості” передбачає вивчення сутності і принципів підприємницької діяльності у сільській місцевості і пов’язана з курсами “Менеджмент сільського туризму”, “Маркетинг сільського туризму”, “Основи законодавчо-правового забезпечення сільського туризму”.

Мета дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості” — дати студентам знання про основу економіки — підприємництво, розкрити принципи підприємницької діяльності, сприяти пошуку найоптимальніших форм підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

Основні завдання дисципліни:

- дати студентам ґрунтовні знання з основ підприємницької діяльності у сфері сільського туризму;
- сформулювати базові знання у сфері виробничої, цінової, збутової політики;
- навчити студентів здійснювати комплексний аналіз середовища, в якому здійснюється підприємницька діяльність в сільській місцевості;
- знання та розширити і удосконалити практичні навички в організації власної справи у сфері сільського туризму;
- навчити студентів визначати ризики підприємницької діяльності у сфері сільського туризму та шляхи їх усунення.

Опанувавши дисципліну, студент повинен *знати*:

- основні поняття про основи підприємницької діяльності, зокрема у сфері сільського туризму;
- соціально-економічне середовище підприємницької діяльності у сфері сільського туризму;
- особливості поведінки суб’єктів господарювання в оточуючому середовищі;
- механізм створення власного бізнесу у сфері сільського туризму;
- специфіку підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

А також уміти:

- аналізувати фактори впливу на підприємницьку діяльність у сфері сільського туризму;
- аналізувати підприємницьке середовище сільського туризму;

- оцінювати стан потреб ринкових послуг сільського туризму;
- передбачити вплив законодавчих змін на підприємницьку діяльність;
- використовувати наявні ресурси для підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

Вивчення дисципліни сприяє впровадженню інноваційних форм підприємницької діяльності у сфері сільського туризму та розумінню специфіки застосування знань з економічних основ здійснення підприємницької діяльності до сфери сільського туризму, ініціює розвиток сільського туризму в регіоні і Україні.

При вивченні навчальних тем студентам необхідно використовувати рекомендовану літературу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА
У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ”

№ пор.	Назва теми
	Вступ
1	Філософія та сутність підприємництва у сфері сільського туризму
2	Загальні умови підприємницької діяльності в ринкових умовах
3	Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі
4	Закони функціонування ринку і поведінки товаровиробника
5	Підприємницька діяльність у сфері сільського туризму
6	Товарна та збутова політика у сфері сільського туризму
7	Ціноутворення та конкуренція як засіб реалізації товарів у сфері сільського туризму
8	Інформаційне забезпечення підприємницької діяльності у сфері сільського туризму
9	Фінансовий менеджмент підприємницької діяльності
10	Державне регулювання підприємницької діяльності
11	Економічні ризики у підприємницькій діяльності

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА
У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ”

Вступ

Предмет і завдання курсу. Мета вивчення дисципліни. Значення дисципліни для набуття спеціальності.

Структура курсу. Засадничі поняття сутності підприємництва та організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Важливість побудови маркетингової стратегії підприємницької діяльності. Огляд літератури.

Тема 1. Філософія та сутність підприємництва у сфері сільського туризму

Історичний огляд здійснення підприємницької діяльності, зокрема у сфері сільського туризму в Україні і за кордоном.

Визначення поняття “підприємництво”. Основи виникнення і розвитку підприємництва. Роль і місце підприємства у філософії підприємництва.

Основні функції підприємництва та комплексна характеристика його в контексті сутності сільського туризму. Економічні терміни підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

Можливості підприємницької діяльності у сфері сільського туризму на рівні області, регіону, держави.

Література [1; 3; 8; 9; 11; 15; 17–19]

Тема 2. Загальні умови підприємницької діяльності в ринкових умовах

Економічна свобода — основна передумова розвитку підприємництва. Типи та види економічних суб'єктів. Рушійні сили підприємництва.

Умови підприємницької діяльності у сфері сільського туризму. Принципи підприємництва.

Взаємозв'язок економічної свободи і економічної відповідальності.

Література [1; 2; 10; 16–18]

Тема 3. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі

Складові успішної підприємницької діяльності, зокрема у сфері сільського туризму. Психологія та етика підприємництва. Роль мотивацій на здійснення підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

Ділова етика у підприємницькій діяльності, зокрема у сфері сільського туризму. Культура підприємницької діяльності.

Психологія підприємницького ризику. Соціальна відповідальність бізнесу.

Література [1; 3; 8; 12; 17; 18]

Тема 4. Закони функціонування ринку і поведінки товаровиробника

Закони розвитку та функціонування ринкового механізму у сфері сільського туризму. Фактори, які впливають на попит. Закон попиту.

Пропозиція і закон пропозиції у сфері сільського туризму. Еластичність попиту і пропозиції. Закони, які управляють поведінкою підприємців — товаровиробників.

Визначення товару (продукту) у сфері сільського туризму.

Література [8; 16; 18]

Тема 5. Підприємницька діяльність у сфері сільського туризму

Сутність і джерела підприємницької ідеї. Сфери підприємницької діяльності. Визначення термінів: “підприємець”, “підприємництво”, “підприємницька діяльність”. Державна і приватна власність.

Чинники соціально орієнтованої економіки. Вплив зовнішнього і внутрішнього середовища на здійснення підприємницької діяльності. Поведінка суб’єктів господарювання в ринковому середовищі. Визначення переваг підприємницької діяльності у сфері сільського туризму. Визначення конкурентоспроможності підприємницьких структур на ринку послуг.

Література [1; 4; 5; 8; 15–17]

Тема 6. Товарна та збутова політика у сфері сільського туризму

Маркетингова діяльність у сфері сільського туризму.

Визначення товару (продукту) у сфері сільського туризму. Характеристика товару. Якість товару та доведення його до споживача. Життєвий цикл товару. Творення нових товарів у сфері сільського туризму. Товар і ринкова символіка.

Сутність і завдання збуту в сфері сільського туризму. Методи збуту. Система стимулювання продажу у сфері сільського туризму.

Література [1; 2; 8; 10; 12; 13; 16; 18]

Тема 7. Ціноутворення та конкуренція як засіб реалізації товарів у сфері сільського туризму

Соціально-економічне середовище для формування ціни товару у сфері сільського туризму. Суть ціноутворення. Фактори впливу на формування ціни. Вплив якості товару на формування ціни. Визначення точки беззбитковості підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

Література [1; 2; 8; 10; 18]

Тема 8. Інформаційне забезпечення підприємницької діяльності у сфері сільського туризму

Промоція послуг сільського туризму. Стратегія побудови рекламних кампаній. Види рекламних кампаній для просування послуг сільського туризму. Ресурси забезпечення інформаційних кампаній.

Важливість державної підтримки для інформаційного забезпечення рекламних кампаній сільського туризму. Роль об'єднань, спілок, громад для поширення інформації про діяльність сільського туризму. Залучення партнерів у рекламні компанії. Принципи та критерії роботи менеджера сільського туризму.

Література [12; 14; 16]

Тема 9. Фінансовий менеджмент підприємницької діяльності

Фінанси та фінансовий менеджмент у сфері сільського туризму. Джерела фінансових ресурсів. Можливості банківських кредитів для інвестицій у сферу сільського туризму. Інвестиційні проекти та їх ефективність.

Облік і звітність. Методи бухгалтерського обліку. Механізми здійснення бухгалтерського обліку.

Література [6; 7; 16]

Тема 10. Державне регулювання підприємницької діяльності

Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності. Сутність державного регулювання. Форми та методи регулювання. Економічна безпека підприємництва. Правова база підприємницької діяльності, зокрема у сфері сільського туризму. Обмеження підприємницької діяльності.

Література [5; 11; 15]

Тема 11. Економічні ризики у підприємницькій діяльності

Причини економічних ризиків у сфері сільського туризму. Сутність та основні види ризиків. Управління економічними ризиками. Механізм зменшення основних економічних ризиків. SWOT-аналіз господарств сільського туризму в контексті попередження ризиків ведення підприємницької діяльності в сільській місцевості.

Література [8; 10; 16; 18]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета контрольної роботи — закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті студентом у процесі вивчення курсу “Основи підприємництва у сільській місцевості”, сформувати уміння самостійно працювати з навчальною літературою, статистичними матеріалами, законодавчою базою. Контрольна робота оформлюється

відповідно до діючих у МАУП “Методичних рекомендацій з підготовки й оформлення контрольних завдань і робіт”.

Номер варіанта контрольної роботи студент (слухач) вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	А П Я	Б У Ю	В С Ф	Г Е Х	Д Й Р	Ж С Ш	З Т Ц	І К О	Л Ї Ц	М Н Ч
Номер варіанта контрольної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Сучасна сутність розуміння підприємництва.
2. Основні функції фінансового менеджменту.
3. Ринкова економіка і умови для розвитку сільського туризму.

Варіант 2

1. Проаналізуйте умови для розвитку сільського туризму в Східниці і Розлучі.
2. Реклама в сільському туризмі.
3. Закон пропозиції та попиту. Приклади дії закону пропозиції та попиту для агроосель.

Варіант 3

1. Економічні функції держави в розвитку підприємництва.
2. Зазначте форми виробництва.
3. Складові маркетингу сільського туризму.

Варіант 4

1. Охарактеризуйте товар сільського туризму.
2. Проаналізуйте фінансові ресурси сільського туризму.
3. Обґрунтуйте організаційно-правову форму підприємницької діяльності агроосель.

Варіант 5

1. Вплив підприємницьких ідей на створення нових товарів.
2. Визначте точку беззбитковості для с. Рожанки Сколівського району.
3. Економічні ризики у сфері сільського туризму.

Варіант 6

1. Вплив мотиваційних процесів на підприємницьку діяльність.
2. Життєвий цикл товару.
3. Державне регулювання підприємницької діяльності.

Варіант 7

1. Ціноутворення та вплив ціни на розвиток сільського туризму.
2. Визначення основних ризиків у сільському туризмі.
3. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Основні чинники попиту.

Варіант 8

1. Сутність і завдання збуту.
2. Облік і звітність.
3. Економічна безпека підприємництва.

Варіант 9

1. Система стимулювання продажу у сфері сільського туризму.
2. Методи бухгалтерського обліку.
3. SWOT-аналіз господарства сільського туризму.

Варіант 10

1. Роль конкуренції для розвитку сільського туризму.
2. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Основні чинники пропозиції.
3. Вплив середовища на формування попиту і пропозиції.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Предмет навчальної дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості”.
2. Еволюція поглядів економістів на поняття “підприємництво”.

3. Сутність підприємництва у його сучасному розумінні.
4. Найважливіші елементи сільського туризму, що використовуються в курсі “Основи підприємництва у сільській місцевості”.
5. До наведених видів діяльності доберіть основні функції і завдання підприємництва у сфері сільського туризму і розкрийте їх зміст:
 - а) найефективніше використання різноманітних ресурсів;
 - б) вибір сфери та масштабів діяльності;
 - в) фінансування та інвестування;
 - г) продукування нових ідей, створення нових товарів;
 - д) вибір місця розташування підприємства.
6. Обґрунтуйте зв'язок між філософією і економікою з позицій підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.
7. Можливості для розвитку сільського туризму в області, регіоні, державі.
8. Обґрунтуйте відмінності між економічною свободою і свободою вибору.
9. Сутність економічної свободи найманих працівників.
10. Співіснування економічної свободи і діяльності держави.
11. Основні економічні рушійні сили підприємницької діяльності.
12. Основні економічні умови підприємництва.
13. Обґрунтуйте взаємозв'язок між економічною свободою та економічною відповідальністю.
14. Обґрунтуйте, чому із ускладненням економічної свободи зростає альтернативність економічного вибору.
15. Культура підприємницької діяльності та етика підприємницької діяльності: спільне та відмінне.
16. Привласнення максимального прибутку як домінуюча мета підприємницької діяльності.
17. Закон попиту через причинно-наслідкові зв'язки.
18. Зміст закону пропозицій.
19. Основні чинники, що впливають на попит і цінову еластичність попиту.
20. Еластичність і коефіцієнт еластичності.
21. Види еластичності.
22. Механізм дії закону зростання витрат.
23. Основні джерела підприємницької ідеї.
24. Визначення ринкової ніші для підприємства.
25. Дайте визначення державної і приватної власності.

26. Охарактеризуйте середовище діяльності сільського туризму.
27. Сформулюйте передумови розвитку сільського туризму в Україні.
28. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів середовища на розвиток підприємництва.
29. Охарактеризуйте поведінку суб'єктів господарювання в ринковому середовищі.
30. Назвіть основні принципи маркетингу в сільському туризмі.
31. Основні позитивні і негативні аспекти конкуренції.
32. Дайте визначення товару у сфері сільського туризму.
33. Визначте якості товару у сільському туризмі.
34. Життєвий цикл товару.
35. Основні етапи підтримки товару.
36. Назвіть основні джерела нових ідей створення товару.
37. Запропонуйте товарний знак для випуску товарів сільського туризму.
38. Дайте визначення стратегії збуту.
39. Обґрунтуйте відмінності між стратегією збуту і маркетингу.
40. Сутність сучасної ціни.
41. Охарактеризуйте основні функції цін.
42. Механізм запровадження цінової політики в сільському туризмі.
43. Інформаційний маркетинг сільського туризму.
44. Просування продукту сільського туризму на ринку.
45. Стратегія залучення партнерів в промоційні програми.
46. Сутність менеджменту сільського туризму.
47. Різниця між фінансами і грошима.
48. Поясніть сутність фінансового менеджменту.
49. Охарактеризуйте основні функції фінансового менеджменту.
50. Назвіть основні джерела фінансових ресурсів, зокрема джерела самофінансування.
51. Сутність фінансового планування та його основні види.
52. Назвіть основні принципи складання фінансових планів.
53. Причини економічних ризиків.
54. Сутність економічних ризиків.
55. Критерії ризиків та їх основні види.
56. Управління ризиками.
57. Рівні (форми) ризиків.
58. Назвіть основні захисні заходи проти ризиків.
59. Механізм зменшення ризиків на мікро- та макрорівні.

60. Принципи створення приватних підприємств.
61. Документи, необхідні для державної реєстрації підприємства.
62. Обґрунтуйте вплив Закону України “Про селянське господарство” на розвиток сільського туризму.
63. Ліцензування. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню.
64. Основні недоліки підприємницької діяльності, що зумовили необхідність її державного регулювання.
65. Відмінність правового регулювання підприємницької діяльності від адміністративного.
66. Сутність державного економічного регулювання підприємницької діяльності.
67. Найважливіші елементи економічної безпеки підприємництва і їх сутність.
68. Сутність бізнес-плану (з урахуванням і без урахування виконуваних ним функцій).
69. Основні принципи складання бізнес-плану.
70. Основні структурні елементи бізнес-плану.
71. Зміст плану маркетингу.
72. Зробіть SWOT-аналіз сільської садиби в Турці (Сколе, Славську, Розлучі).
73. Охарактеризуйте зміст фінансового плану.
74. Обґрунтуйте доцільність зайняття підприємницькою діяльністю у сфері сільського туризму.
75. Охарактеризуйте три найважливіші перешкоди розвитку сільського туризму в Україні.

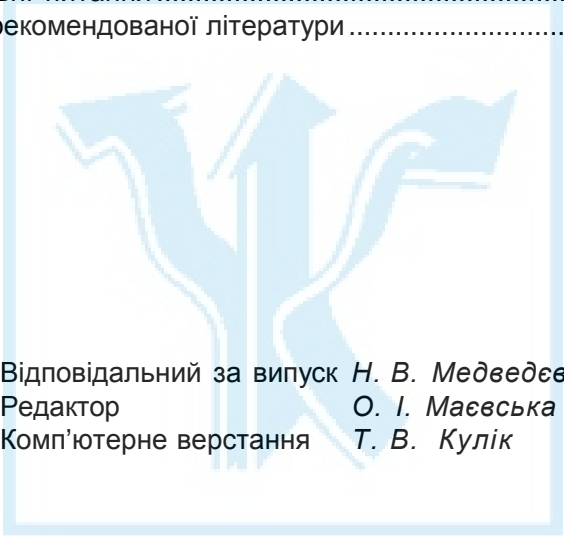
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Абрамов В., Радомисельський Н.* Підприємства, малий бізнес і ринкова конкуренція // Економіка України. — 1995. — № 11. — С. 67–72.
2. *Адамчук В. В., Ромашов О. В., Сорокина М. Е.* Економіка и социология труда: Учебник для вузов. — М.: ЮНИНИ, 1999.
3. *Амоша А. И., Берсуцкий Я. Г., Кутыкина А. Н., Макогон Ю. В.* Основы финансов. — Донецк, 2000.
4. *Бейдик О. О.* Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географія туризму). — К., 1993.
5. *Білоус Г. М., Демідюк В. О., Романюк С. А.* Мале підприємство — стан розвитку, необхідність кардинальних змін

- і послідовність рішень (або про Концепцію державної політики розвитку малого підприємництва) // Фінансова консультація. — 1999. — № 49–52.
6. *Бліднюк О.* Як отримати рахунок у банку підприємству, що створюється // Все про бух. облік. — 2000. — № 109 (534). С. 51–54.
 7. *Бліднюк О.* Як одержати кредит у банку новоствореному підприємству. // Все про бух. облік. — 2000. — № 109 (534). — С. 59–62.
 8. *Бусыгин А. В.* Предпринимательство. Основной курс: Учебник для вузов. — М.: ИНФРА-М, 1997.
 9. *Геззала Ян.* Туризм в народном хозяйстве. — М., 1974.
 10. *Герасимчук В. Г.* Розвиток підприємництва: діагностика, стратегія, ефективність. — К.: Вища шк., 1995.
 11. *Грицай О.* Реєстрація підприємства від початку до кінця. Порядок реєстрації підприємства: Навч. посіб. для підприємця-початківця // Все про бух. облік. — 2000. — № 109 (534).
 12. *Котлер Ф.* Основы маркетинга: Пер. с англ. / Под общ. ред. Е. М. Пеньковой. — М.: Прогресс, 1990.
 13. *Матюхін В. О., Кашуба Я. М.* Інноваційний навчальний проєкт туристичного менеджменту // Наукові праці МАУП. Випуск 3. Інноваційний менеджмент. — К., 2002. — С. 327–329.
 14. *Матюхін В. О., Кашуба Я. М.* Соціально-економічні аспекти ефективного розвитку туристичної індустрії // Інтеграція освіти, науки і виробництва: Міжн. наук. конф. — Луцьк, 2001. — С. 40–43.
 15. *Мацвійків О., Хауляк Я., Дзікевич Т., Довганик Л.* Довідник молодого підприємця. Заснування власної справи. — Львів, 2003.
 16. *Основы предпринимательской деятельности (Экономическая теория. Маркетинг. Финансовый менеджмент): Учеб. пособие / Под ред. В. М. Власовой.* — М.: Фин. и стат., 1997.
 17. *Підприємництво та інновації як фактори економічного поступу.* — Л.: Львівська обласна асоціація малого і середнього підприємництва, 2002.
 18. *Покропивний С., Колот В.* Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 1998.
 19. *Туризм на порозі ХХІ століття: освіта, культура, екологія: Каталог кн. виставки.* — К., 1999.

З М І С Т

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи підприємництва у сільській місцевості”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Завдання для контрольних робіт	9
Контрольні питання	10
Список рекомендованої літератури	13

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-1789

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП